

Minden tanítás elején megtaláljuk a szükséges eszközök felsorolását. Ki kell emelnem, hogy Matzkó Gyula a legegyszerűbb, legtöbbször házilag is elkészíthető kísérleti eszközöket használja tanításaiban. (Az eszközök készítésére részletes útmutatást fent említett vezérkönyvében ad.) A számonkérés módjára vonatkozólag nem közöl részleteket. Legbővebben az új anyagot dolgozza fel. A bevezetést követő célkitűzés majdnem mindig probléma felvetése, és ezzel már előre biztosítja a tanulók érdeklődését és a munkába való bekapcsolódását. A módszer tekintetében nem túlzó, nem egyoldalú. A tanítási eljárások közül a kérdve-kifejtőt alkalmazza a leggyakrabban, de ha az anyag természete megkívánja, a közlő tanítási alakot használja. Több tanulókísérlettel feldolgozott órát is találunk a tanítások között. Közismert dolog, hogy az ilyen órák a legnehezebbek és éppen ezekkel mutatja meg leginkább a szerző rátermettségét. Helykimézés céljából az összefoglalást és a házi feladat kitűzését éppen csak megemlíti, vagy pedig igen rövidre fogja.

A tanításokról az első pillanatban meglátszik, hogy nem az írászta mellett kigondolt minták, hanem a valóságban kipróbált, hosszú évek tapasztalásán nyugvó és a modern didaktikai elveket követő tanítások. Hasznos támpontul szolgálnak nemcsak a kezdő tanárnak, hanem sok követésre méltó szempontot adhatnak a már gyakorlott tanárnak is. A szerző célja azonban nem az, hogy hüen másolandó sablonokat adjon, mert amint maga is mondja: „Sablonok szerint tanítani nem is lehet. Ezt megakadályozza az egyéniség, a felfogás különböző volta és a szükséges egyéni fejlődés is”.

Matzkó Gyulának ez a könyve is méltán számíthat a legteljesebb elismerésre.

Krix Márton.

A Réalité Française. 1939. évi 28. száma a francia középfokú oktatás legfontosabb iskoláját, az *École Primaire Supérieure*-t ismerteti. Az iskola nevét magyarul *felső népiskolának* fordítanánk, ez a fordítás azonban nem sokat mond, az iskola célkitűzéseit tekintve a mai polgári iskolánk felső és az újonnan létesített liceumok alsó osztályának felelne meg, de ezeknél sokkal inkább gyakorlati jellegű.

Az *Écoles Primaires Supérieures*-ök rendszerét az 1833-as törvény vezeti be. Az iskolák mai formájukban három- vagy négy évesek. Tanulói azok közül kerülnek ki, akik az elemi iskola hetedik osztályát elvégezték és betöltötték a tizenkettedik életévüket.

Az iskola célja, hogy az ország gazdasági és adminisztratív értelmiségét nevelje. A tanítóképzőnek is az *Écoles Primaires Supérieures*-ök az előiskolái.

Az iskolát mindenütt a község tartja fenn, de az állam gyakran igen nagy (50%—100%) segílyt ad. Az iskolák mellett községi iskolaszék (comité de patronage) működik.

A tanítás teljesen ingyenes, ezenkívül számos ösztöndíjat osztanak ki.

Az iskolák tanterve a helyi viszonyok szerint változik. Az első osztály tananyagában általános műveltségi tárgyak szerepelnek. A második osztálytól kezdve különböző szakcsoportok vannak, ezek rendszerint a következők: általános, kereskedelmi, mezőgazdasági, ipari, tengerészeti és tengeri

halászati, továbbá háztartási csoport. Az általános ismeretek szekcióját mindenütt fel kell állítani.

A tanulók tanulmányaik elvégzése után záró vizsgát tesznek és diplomát kapnak (*le brevet d'enseignement primaire supérieur*), amely sok tekintetben a mi gazdasági középiskoláink érettségi bizonyítványával egyértékű. A jobb tanulók a *brevet élémentaire*-t is megszerezhetik, ez a bizonyítvány a magániskolákban való tanítására jogosít s egyébként is a tanítói vizsga előfeltétele.

Az Écoles Primaires Supérieures-ök szellemét követik azok a kétéves tanfolyamok, amelyeket rendszerint az elemi iskolák mellett állítanak fel a kevésbé igényes tanulók számára. Legtöbb ilyen tanfolyam mezőgazdasági jellegű.

Az Écoles Primaires Supérieures-ök tanárai vagy középiskolai tanári diplomával (*licence d'enseignement*) rendelkeznek, vagy pedig a külön Tanárképző Főiskolákon szerzik meg diplomájukat. Jelenleg két ilyen főiskola: *École Normale Supérieure* működik, az egyik Saint-Cloud-ban a férfiak, a másik Fontenay-aux-Roses-ban a nők számára. A főiskolák csak bennlakókat vesznek föl. Egyébként teljesen ingyenesek. Az egyes helyeket ép ezért igen szigorú versenyvizsgával töltik be. (A felvételre sokan külön egyéves tanfolyamokon készülnek!) A felvétel előfeltétele középiskolai érettségi vagy tanítói oklevél. A hallgatóknak csak egy szaktárgyuk lehet. A fontosabb szaktárgyak: francia nyelv és irodalom; idegen nyelvek, (angol, olasz, spanyol, német, arab); földrajz, történet; matematika; fizika; kémia-természettan; technológia.

A főiskola kétéves. (Franciaországban középiskolai diplomát is lehet 4 egyetemi félév alatt szerezni!) A hallgatók az első év után a mi alapvizsgánknak megfelelő vizsgát tesznek. Akinak a vizsgája nem sikerül, azt eltiltják tanulmányai folytatásától. A diplomát csak két évi gyakorlati tanítás után lehet megszerezni. A tanári vizsga versenyvizsga jellegű, ami azt jelenti, hogy bizottság csak annyi jelöltet minősít, amennyire ténylegesen szükség van. Akinak a versenyvizsgája nem sikerül, természetesen újra jelentkezhetnek. A tényleges szükségletre azonban már a főiskolára felvehető hallgatók számának a megállapításánál is gondolnak, így a gyakorlatban végül is kevesen vannak, akiket a záróvizsgán nem engednek át.

A közigazgatási és ipari tárgyak tanárai a technikai főiskolákon szerzik diplomájukat.

(Paris)

Dr. Baróti Dezső

Kosáry Domokos: Görgey. Budapest: 1939. Magyar Szemle Társaság.

Görgey arcát sokáig hamis vádak özöne takarta el a közvélemény előtt, igazi képét csak legújabban, a szabadságharcához fűződő politikai viták elcsitítása és a bécsi levéltári anyagnak a kutatás számára történt megnyitása után lehetett megrajzolni. Kosáry Domokos könyve már csak ezért is megérdemli figyelmünket.

A könyv elsősorban Görgey külső életét tárgyalja. Eleven vonásokkal rajzolja meg előbb a fiatal Görgeyt, aki mint a romantikus század gyermeke, (valódi *enfant du siècle*) sehogy sem találta helyét az osztrák katona-